

HISTORISCH PLATFORM ROERMOND NIEUWSBRIEF

JAARGANG 5, NUMMER 1 – MEI 2008

ZESDE HPR- BIJEENKOMST Graag nodigen wij u uit voor de jaarlijkse bijeenkomst van het HPR, Historisch Platform Roermond die plaats vindt op **woensdag 18 juni** aanstaande, om 19.30 uur, in het Stedelijk Museum Roermond, Andersonweg 4. Het programma vindt u in een apart schrijven.

Terugblik op de HPR- bijeenkomst 2007

HET OUDE KERKHOF door Guus Rüsing

De begraafplaats “Nabij Kapel in ‘t Zand” wordt in de volksmond altijd aangeduid als “D’n aje kirkhaof”. Dit is wel terecht, ze dateert van 1785 en is daarmee een van de oudste gemeentelijke begraafplaatsen van Nederland die buiten de stadsmuren werd aangelegd. Dat komt omdat Roermond in die tijd onder Oostenrijks bestuur stond. In 1784 kwam het decreet van Keizer Josef II dat er niet meer binnen de stadsmuren of in kerken begraven mocht worden. Ook in België zijn veel begraafplaatsen uit deze periode te vinden.

Sinds enige tijd is de begraafplaats Rijksmonument, dat geldt voor de hele begraafplaats, maar er zijn nog elf monumenten apart benoemd. Het zal u niet verbazen dat hiertoe o.a. de bisschoppenkapel, het graf van Pierre Cuypers en

familie en natuurlijk “het graf met de handjes” behoren.

Omdat er op een graf nu eenmaal geen telefoonnummer of e-mail staat, is de gemeente op zoek naar de rechthebbenden van de graven. Dit om met hun in gesprek te komen over een eventuele opknappbeurt. De gemeente verleent hierbij een subsidie van 25% van de gemaakte kosten (met een maximum van € 2500).

De restauratie van de muren (ruim één kilometer!) nadert zijn voltooiing. De gemeente is nu bezig met planvorming voor het kruithuisje en het lijkenhuisje. De twee kerkhofkruizen zullen dit jaar worden opgeknapt. Samen met de Stichting Oude Kerkhof en de Rijksdienst wordt er druk gewerkt aan het opstellen van een PIOBB. (Plan voor instandhouding en ontwikkeling van beschermde begraafplaatsen).

U ziet er is leven genoeg in de brouwerij. Een begraafplaats is beslist geen dooie boel.

DIRIGENTEN door Harry Strijkers

Hoe komt iemand die geen muziknoot kan lezen er toe om de Limburgse dirigenten op te sporen? Op de eerste plaats ben ik thuis opgegroeid met blaasmuziek, want mijn vader was een goede muzikant en een periode onderdirigent van de plaatselijke harmonie.

In de loop der jaren heb ik een aantal gedenkboeken van muziekkorpsen uit het Land van Zwentibold geschreven. In deze boeken besteedde ik altijd veel aandacht aan de dirigenten van deze korpsen. Het criterium voor opname in dit biografisch woordenboek is dat onderstaande dirigenten daadwerkelijk voor Limburgse blaasmuziekkorpsen hebben gedirigeerd, ongeacht of zij wel of niet in Limburg zijn geboren.

Voor het verzamelen van de benodigde informatie ben ik vooral aangewezen op de verschenen programmaboekjes, feestgidsen, gedenkboeken van en over de Limburgse muziekkorpsen en berichten in kranten. Het is een moeizaam en tijdrovend speurwerk om de biografische gegevens van de dirigenten in de diverse archieven in Limburg bij elkaar te krijgen. De laatste jaren heeft zich het internet ontwikkeld tot een geweldige informatiebron over het hafa-gebeuren, want vele korpsen hebben ondertussen een eigen website met relevante informatie.

In Limburg werden eind negentiende eeuw vele blaasmuziekkorpsen opgericht. Het logische gevolg hiervan was dat een dirigent moest worden gezocht. Met name in die periode was "een oog koning in het land der blinden". Personen die beroepshalve enige muziekopleiding hadden genoten, waren de kosterorganist en de schoolmeester. Op hen werd vaak een beroep gedaan. Was er in een stad een garnizoen gelegd dan zag men meestal een kapelmeester als dirigent van de plaatselijke harmonie of fanfare.

Op het platteland was het aanbod niet zo vanzelfsprekend. Muzikanten met meer dan normale aanleg ontwikkelden zich tot zeer verdienstelijke dirigenten. Deze "autodidacten" oefenden voor de kost een geheel ander beroep uit. Vóór de oprichting van het Conservatorium in Maastricht, studeerden Limburgse musici voornamelijk in Luik, Aken en/of Keulen. Veel van deze musici bekwaamden zich verder als dirigent, bijvoorbeeld in Luik en als laatste bij Kreato in Thorn.

Bekende Roermondse dirigenten die voor de oude Koninklijke Harmonie hebben gedirigeerd:

George Wilhelm Bayer, Mathias Josephus Hubertus Beltjens, Frans Antoon Faulhaber, Hendrik Franciscus (Henri) Faulhaber, Joannes Franciscus (Jean) Faulhaber, Joseph Nicolaas Guillaume, Louis Marie Paul Guillaume, Maxime Paul Guillaume (Max) Guillaume, Paul Guillaume,

Het bouwhistorische onderzoek naar het kartuizerklooster van Roermond door Drs. B.A.J.T. Dukers

Sinds 2005 vindt er een uitgebreid onderzoek plaats naar de bouwgeschiedenis van het Roermondse kartuizerklooster, met het doel de gebouwen te documenteren en de verschillende bouwfases te achterhalen. De uiteindelijke resultaten van het onderzoek zullen gepresenteerd worden tijdens de tentoonstelling '***Het geheim van de stilte; de besloten wereld van de kartuizers van Roermond***' in het voorjaar van 2009.

Het onderzoek is opgebouwd uit verschillende onderdelen. In eerste instantie is het gehele complex ingemeten en zijn de herkenbare bouwsporen vast gelegd. Dit gebeurde enerzijds door een fotogrammetrische opname van de buitengevels van de kapel en kapittelzaal, anderzijds door handmeting van de plattegronden van het gehele complex. Door deze nauwkeurige inmeting ontstond er een beter zicht op de historisch-bouwkundige ontwikkeling van het kloostercomplex vanaf de veertiende tot de negentiende eeuw.

Het veldonderzoek werd aangevuld met onderzoek in het gemeentearchief van Roermond, het Regionaal Regionaal Historisch Centrum Limburg en het Algemeen Rijksarchief te Brussel. Hierbij werden onder andere historische charters van het klooster bekeken en werd de gedetailleerde inboedelinventaris van het klooster bij de opheffing in 1783 bestudeerd.

Een meer precieze datering van de nog bestaande houtconstructies in het klooster was mogelijk door middel van dendrochronologisch (jaarring-) onderzoek, uitgevoerd door de RACM. Het was mogelijk de kapconstructie van de kapel in het jaar 1665 AD te dateren, net na de tweede stadsbrand. De kapconstructie boven het reftergebouw was echter verrassend ouder en dateerde uit 1554 AD. Het betreft een herbouw van de kap van na de eerste stadsbrand, die de tweede brand overleefd heeft. Tenslotte is er bij een uitgebreide archeologische opgraving in het najaar van 2006 door SOB Research en bij een opgraving in 1984 door RURA nog een grote hoeveelheid informatie over de (afgebroken) monnikencellen en hun inboedel tevoorschijn gekomen, die gerelateerd zal worden aan de bouwgeschiedenis. **Zie ook www.kartuizers.nl**

TRAP - ROUTE door Wiel Luys In 1993 werd op initiatief van

de Werkgroep Archeologie van de Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal de Toeristisch Recreatief Archeologisch Project (TRAP-route) "Swalmen" ontwikkeld. Dit is een door de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) uitgebrachte, 23 kilometer lange fiets- en wandelroute. De route voert langs de belangrijkste archeologische en historische monumenten die

Swalmen rijk is. Na het uitvoeren van een inventarisatie en studie van de laatste resten van landweer De Wolfsgraaf en het in kaart brengen van een Romeinse weg onder Swalmen, werd het idee geboren om hier iets meer mee te doen en wel in de vorm van een fietsroute. Door de ROB en de gemeente Swalmen werd hierop enthousiast gereageerd. Behalve de gemeente Swalmen, de Heemkundevereniging en de ROB participeerden in het project ook nog de ANWB en de Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen (IKL). Na opstelling van het plan kon dankzij bijdragen van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, de provincie en de gemeente Swalmen in augustus 1992 een begin worden gemaakt met het herstel van een tweetal grafheuvelgroepen op de Bosberg en langs de Kroppestraat die dateren uit de Midden-Bronstijd. Tevens werd de 15de eeuwse landweer De Wolfsgraaf over een lengte van 100 m hersteld. In 1993

werden bij de diverse objecten van de TRAP-route informatieborden geplaatst, waarvoor de Heemkundevereniging het ontwerp en de teksten leverde. De gemeente Swalmen zorgde voor de bewegwijzering. Tevens verscheen er een door ondergetekende geschreven gidsje. Tijdens de lezing werd ingegaan op het tot stand komen van de route en in het bijzonder de archeologische onderzoeken van de grafheuvels, landweer De Wolfsgraaf en de Romeinse weg. Vanwege de aanleg van de A-73 zal de route herzien moeten worden. In de loop van 2008 zal een nieuw boekje gereedkomen, aangevuld met nieuwe wetenswaardigheden.

De Smoelenboek of profielenlijst door Ton Hensen

De Profielenlijst bevat naast enkele algemene gegevens informatie over de interesses en specialisaties

van de betreffende persoon ook relevante (vrijwilligers)werk- of bestuurservaringen en lidmaatschappen. Men kan aan de hand van de profielen bekijken of er een HPR- deelnemer is die de benodigde expertise in huis heeft om het onderzoek verder te helpen. Dit alles dient uiteindelijk te leiden tot stimulatie van de beoefening van de lokale geschiedenis en een verbeterde samenwerking tussen (amateur)historici, om zo de effectiviteit, output en publicatie van onderzoek te vergroten. Publiceren via het internet is natuurlijk de makkelijkste en de

meest directe weg naar de profielenlijst. Het nadeel is dat privé gevoelige informatie ook zomaar toegankelijk is voor iedereen waar ter wereld ook. Daarom hebben we besloten om de profielenlijst alleen aan te bieden via het Gemeentearchief. Aanvullingen/wijzigingen kunt u ook doorgeven aan het Gemeentearchief Roermond. **Update profielenlijst** / H.P.R <http://www.historieroermond.nl/hpr/hpr.htm> U kunt via hen uw vragen richten aan de medewerkers van het Platform, maar uiteraard is ook de website zelf een bezoekje meer dan waard. Op www.historieroermond.nl de website van Charlotte Ruys-Janssen en Ton Hensen is de profielenlijst (smoelenboek) te vinden.

Het H.P.R.

Het Historisch Platform Roermond (HPR) is geen vereniging maar een open ontmoetingsplaats. Deelnemers aan het HPR komen eens per jaar samen om hun contacten te verstevigen tijdens een avond met korte lezingen en presentaties op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis.

Per e-mail: gemeentearchief@roermond.nl onderwerp; H.P.R.

Correspondentie naar Gemeentearchief Roermond, HPR, e-mail: gemeentearchief@roermond.nl
Postbus900, 6040 AX Roermond